

ZANIMIVOSTI

Po sledih družine Linhart

Tik pred koncem leta so v Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU in tudi v Linhartovi rodni Radovljici predstavili znanstveno monografijo, ki osvetljuje življenje in delo družine Antona Tomaža Linharta, posebej njegove hčere, pevke Sophie Linhart.

MARJANA AHAČIČ

Na ime pred več kot dvesto petdesetimi leti rojenega misleca, razsvetljenca, dramatika, pesnika, začetnika modernega zgodovinopisja na Slovenskem, šolskega komisarja in visokega državnega uradnika Antona Tomaža Linharta v Radovljici naletimo skoraj na vsakem koraku. »Imamo tudi Mestni muzej, ki je nastal iz sprva skromne Linhartove sobe in zdaj ponuja stalno razstavo o Linhartu in njegovem času ... O usodi njegove družine pa doslej ni bilo veliko znanega. Vedeli smo kvečjemu, da je po njegovi nenadni smrti vdova Jožefa prodala imetje v Ljubljani in se s hčerama odselila na Dunaj,« ugotavlja Katja Kreutz Praprotnik, kustosinja mestnega muzeja, ki deluje v okviru Muzejev radovljiške občine. Do pred nekaj leti, ko je domačin dr. Miha Valant, takrat še študent, v muzeju opozoril na oglas v časopisu Laibacher Zeitung, v katerem je bilo objavljeno, da bo v Ljubljani na koncertu 27. maja 1831 nastopila pevka Sophie Heuschober, rojena Linhart, častna članica Filharmonične družbe v Ljubljani in Združenja prijateljev glasbe na Dunaju. Po tej novici sta se, pojasni Katja Kreutz Praprotnik, s kolegico Nadjo Gartner Lenac začeli posvečati raziskovanju usode Linhartovih hčera in njegove vdove.

Po odgovore na Dunaj

»Delo sprva ni obrodilo veliko sadov. Naposled sva povpraševanje naslovili na arhiv Združenja prijateljev glasbe na Dunaju in zaprosili za informacije o njihovi članici Sophie Linhart. Septembra 2017 se nam je oglasil dr. Marko Motnik, takrat zaposlen v omenjeni ustanovi. Povpraševanje je vzbudilo

»Večkrat pa tudi razočaranj, ko se delčki iz življenja Linhartove družine nikakor niso pustili odkriti,« ugotavlja v uvodnem zapisu h knjigi dr. Marka Motnika z naslovom Glasbena pot Sophie Linhart in podnaslovom Po sledih družine Linhart, ki jo je lani v sodelovanju z radovljiškimi muzeji izdal Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Po sledih družine Linhart

Že decembra 2018 je dr. Motnik na muzejsko-glasbenem večeru ob občinskem prazniku in Linhartovem rojstnem dnevu v Radovljici predstavil dotedanje arhivske najdbe in izsledke o življenju Linhartove družine.

Po prireditvi pa se je iz sprva načrtovanega članka razvila knjiga, ki nas, kot v uvodu v delo pravi Katja Kreutz Praprotnik, popelje v meščansko družbo bidermajerja, na koncertne in operne odre ter v glasbene salone nekdanje dunajske in tudi ljubljanske družbe.

Avtor pri tem poudarja, da so bili viri, ki jih je imel na voljo, zgolj fragmentarni. »Našli smo le eno pismo Sophie Linhart, ki odpira več vprašanj, kot daje odgovorov, na voljo so bili le posamezni dokumenti, recimo vpis v spominsko knjigo, pri katerih je bilo potem treba ugotavljati, zakaj je nekaj zapisala, kaj je razmišljala, kaj je hotela sporočiti, kaj se skriva med vrsticami ...«

Iz Ljubljane na Dunaj

Anton Tomaž Linhart je umrl 14. julija 1795 v Ljubljani. Po njegovi smrti se je vdova s hčerkami preselila na Dunaj. »Vse kaže, da je bila Linhartova soproga Jožefa za tedanji čas nadpovprečno kulturno razgledana in da sta zakonca skr-

Iz sprva načrtovanega članka se je razvila knjiga, ki nas popelje v meščansko družbo bidermajerja, na koncertne in operne odre ter v glasbene salone nekdanje dunajske in tudi ljubljanske družbe.

njegovo zanimanje, ponudil je svojo pomoč in bil pripravljen raziskovati.«

S tem se je začelo večletno raziskovalno sodelovanje in popotovanje, ki je bilo polno presenetljivih odkritij in vselej zanimivih spoznanj.

bela za primerno vzgojo obeh hčerk,« ugotavlja Motnik.

»Da je bila Sophie Linhart dejansko Linhartova hči, v muzikološki literaturi sicer ni ostalo prezrto, saj so sorodstveno povezavo med

Dr. Marko Motnik / FOTO: MARJANA AHAČIČ

drugimi opazili že Dragotin Cvetko, Primož Kuret in Cvetko Budkovič, a življenjskih poti Linhartove družine doslej ni osvetlila še nobena podrobnejša študija,« še pove.

Zdaj je znano, da družbeni krog, v katerem se je gibala, mogoče brez pretiravanja označiti za glasbeno elito tedanjega časa. »Niso bili poklicni umetniki, a so ustvarjali kulturo, ki je bila zelo živahna in na zelo visokem nivoju, daleč stran od tega, kar danes razumemo pod ljubiteljsko.«

Nazaj v Ljubljano

Umetniška dejavnost Sophie Linhart na Dunaju je bila bogata, hkrati pa se zdi njeno življenje nekoliko statično, še ugotavlja. Danes dostopni viri dajejo vtis, da je njeno življenje postalo bolj razgibano, ko se je leta 1826 s soprogom Jožefom preselila v Ljubljano in tam poskusila svojo srečo kot koncertna pevka in učiteljica petja.

Otrok s soprogom nista imela. In tudi tega, kje se je njuna življenjska pot zaključila, ne vemo. Morda, pravi dr. Motnik, sta pred finančnimi težavami v »pobegnili« v Galicijo, na vzhod Evrope, kjer avstrijska krona ni imela več toliko oblasti, a je bilo kulturno življenje še vedno zelo razgibano. Tja je iz istega razloga v tistem času odhajalo veliko ljudi.

Delo osvetljuje tudi položaj žensk v tedanji družbi. »Pri

glasbenicah lahko opazimo vzorec, da se v javnosti pojavljajo razmeroma mlade. Ko se poročijo, javno ne nastopajo več. Morda je tudi to razlog, zakaj se je Sophie Linhart poročila tako pozno, torej da je lahko kariero vzdrževala čim dlje. Ampak ženske, glasbenice, so vsekakor zelo aktivno oblikovale glasbeno kulturo tistega časa in one so bile pravzaprav tiste, ki so glasbeni trg 'držale na nogah': konzumirale glasbo, kupovale, muzicirale in imele tudi čas za to, verjetno več, kot ga imajo danes,« pojasnjuje dr. Motnik in dodaja: »Verjetno bi se danes zelo čudila, da je nekdo o njej napisal knjigo, ker je bila za tisti čas dokaj povprečna ženska. Seveda glasbenica, visoko izobražena, ki je imela svoje ambicije, ampak še vedno precej navadna za tedanji čas.«

Tudi o Amalii Linhart

Nekaj pozornosti avtor v monografiji posveti tudi mlajši hčeri Antona Tomaža in Jožefe Linhart, Amalii, ki je bila tudi pevka, a se je, kot navaja Motnik, očitno glasbeno udejstvovala le v domačem okolju in v javnem glasbenem življenju ni pustila sledi. Imela je sedem otrok, le trije so doživeli odraslost in v enem od poglavij so predstavljene tudi njihove življenjske poti. A na žalost, ugotavlja Motnik, pa potomcev Antona Tomaža Linharta danes očitno ni več – družina je izumrla.